Adviesaanvraag Nederlandse Spoorwegen Dienstregeling 2023

Datum: 2 februari 2022

kenmerk NS: CC/PA/TD-919

Geachte consumentenorganisaties in het Locov,

Graag vraag ik uw advies over de dienstregelingswijzigingen die NS voornemens is door te voeren per 11 december 2022 (“Dienstregeling 2023”). Conform de afspraken in de vervoerconcessie voor het Hoofdrailnet 2015-2025, consulteert NS u formeel over deze plannen.

Elk jaar ontwerpt NS een nieuwe dienstregeling, met als doel de reiziger nog sneller en betrouwbaarder op zijn bestemming te brengen. De dienstregeling is namelijk de basis van de deur-tot-deur reis waarbij de marktvraag (reizigersstroom) het startpunt is van het ontwerp.

In de afgelopen jaren heeft NS de dienstregeling fors uitgebreid. Zo heeft NS een landelijk herontwerp uitgevoerd met diverse frequentie-uitbreidingen in Dienstregeling 2017, is NS gestart met de tienminutentrein tussen Amsterdam en Eindhoven (Dienstregeling 2018), uitbreidingen op de Hogesnelheidslijn (Dienstregeling 2019), uitbreidingen rond Amersfoort en versnellingen naar Noord-Nederland (Dienstregeling 2020) tot de invoering van de tienminutentrein tussen Arnhem, Schiphol en Rotterdam en het verhogen van Sprinter-frequenties in Dienstregeling 2022.

Dienstregeling 2023 bouwt voort op de voorgaande dienstregelingen. In Noord-Nederland verkort NS reistijden van en naar Groningen als gevolg van verbeteringen in de infrastructuur. Tussen Utrecht en Houten Castellum verbetert NS de dienstregeling in de spitsuren. Ook is NS in gesprek met regionale stakeholders om in lijn met de regionale ontwikkelagenda Hoornse Lijn een pilot uit te voeren om de bediening van station Purmerend te verbeteren.

De coronapandemie heeft grote impact op het gebruik van het openbaar vervoer door reizigers en ook de dienstverlening van NS. Als NS willen we het openbaar vervoer verantwoord en aantrekkelijk houden én maken voor reizigers. We presenteren deze dienstregelingsvoorstellen echter onder voorbehoud van hoe de pandemie zich ontwikkelt en de financiële afspraken met het Rijk.

In het vervolg van deze brief zal NS de wijzigingen toelichten.

Reistijdverkorting van en naar Groningen

Aan de hand van het Programma Noord-Nederland wordt in gezamenlijkheid met partners stapsgewijs gewerkt aan verbetering van het treinproduct in Noord-Nederland. In de afgelopen

jaren heeft NS vanuit dit programma al diverse verbeteringen in de dienstregeling kunnen doorvoeren waardoor reizigers sneller en vaker kunnen reizen. In navolging op de capaciteitsuitbreiding ten noorden van Zwolle wordt verwacht dat de boogversnelling bij Hoogeveen in de loop van 2022 wordt opgeleverd.

Versnelling Intercity

Door de boogversnelling kan NS de reistijd tussen Groningen, Assen en de Randstad met één minuut versnellen, met als effect dat de Intercity één minuut later uit Groningen richting Zwolle vertrekt en één minuut eerder aankomt in Groningen. Hierdoor verbeteren ook de aansluitingen in Groningen, dit is nodig om in Groningen (in de nabije toekomst) alle gewenste overstappen in het Programma Noord-Nederland van en naar de regionale treinen te realiseren.

Versnelling Sprinter

Daarnaast is NS ook voornemens om de Sprinter Groningen – Assen en Sprinter Groningen – Zwolle te optimaliseren. In Dienstregeling 2022 heeft NS een belangrijke versnelling en gewijzigde tijdligging van de Sprinter Groningen – Zwolle doorgevoerd. Hierdoor valt de Sprinter in Groningen sindsdien in de tweede overstapknoop, met aansluitingen op regionale treindiensten. In de richting van Groningen naar Zwolle is, na een versnelling van vier minuten in Dienstregeling 2020, de rijtijd in Dienstregeling 2022 één minuut langer geworden om de dienstregeling tussen Meppel en Zwolle passend te krijgen. Na oplevering van de boogversnelling Hoogeveen kan deze verlenging weer teruggedraaid worden zodat de reistijd in de richting Zwolle weer conform Dienstregeling 2020 wordt. De reistijdverkorting komt ten goede aan verbeterde aansluitingen in Groningen.

De spits-Sprinter Groningen – Assen schuift één minuut mee met de Intercity, waardoor reizigers tussen Groningen en Assen profiteren van een betere verdeling van de treinen over het uur (gedurende de brede spits).

Reizigerseffecten (per gemiddelde werkdag, op basis van realisatiecijfers 2019)

- Circa 14.500 reizen van en naar Groningen en Assen profiteren van reistijdverkorting van en naar Zwolle en de Randstad.
- Circa 2.400 reizen op de Sprinterstations tussen Groningen en Zwolle profiteren in de reistijdrichting Zwolle van reistijdverkorting.
- Circa 1.400 reizen tussen Groningen, Groningen Europapark, Haren en Assen profiteren (in de brede spits) van een betere verdeling van treinen over het uur.

Conclusie

In lijn met de OV Ontwikkelagenda Noord-Nederland 2025 wordt ook in Dienstregeling 2023 weer een belangrijke stap gezet in de wens tot verkorten van de reistijd tussen Noord-Nederland en de Randstad en een beter treinproduct voor reizigers op het traject tussen Zwolle en Groningen. Mocht de boogversnelling al eerder dan Dienstregeling 2023 worden opgeleverd, dan zal NS zich ervoor inspannen om de versnelling al eerder door te voeren (voornemen is wijzigingsblad juni 2022).

Mogelijke proef: verbetering bediening station Purmerend

NS is in overleg met regionale overheden om als proef in Dienstregeling 2023 en Dienstregeling 2024 de Spits-Intercity tussen Amsterdam Centraal en Enkhuizen ook te laten stoppen op station Purmerend. Deze mogelijke proef sluit aan op de regionale ontwikkelagenda Hoornse Lijn. Afhankelijk van de uitkomst van het overleg zal NS het besluit nemen of de proef ook daadwerkelijk zal gaan plaatsvinden.

Een technische randvoorwaarde om deze stop te realiseren is het sluiten van NABO's op dit traject waardoor de snelheidsverlaging (en daarmee de reistijdverlenging) tussen Hoorn en Amsterdam Sloterdijk niet meer nodig is. De tijdwinst kan gebruikt worden voor een stop op station Purmerend.

De bediening van de reguliere Intercity tussen Amsterdam en Enkhuizen blijft onveranderd. Ook blijven de huidige aansluitingen gehandhaafd. NS informeert u over de definitieve uitkomsten.

Frequentieverhoging Utrecht Vaartsche Rijn, Utrecht Lunetten en Houten

Naar aanleiding van een advies van de consumentenorganisaties in het Locov (voetnoot: Kenmerk Locov 2022-8767, 12 januari 2022) stelt NS voor om de Sprinter Leiden – Woerden – Utrecht – Houten Castellum in beide richtingen de stations Utrecht Vaartsche Rijn, Utrecht Lunetten en Houten te bedienen. Momenteel slaat deze Sprinter in de tegenspitsrichting deze stations over. Hiermee krijgen de drie stations in de spits een hogere frequentie met Utrecht. Ook ontstaat er in de spits (zoals ook al voor Dienstregeling 2022 het geval was) weer vier keer per uur een rechtstreekse Sprinter tussen Woerden, Utrecht en Houten Castellum. Indien mogelijk is NS voornemens dit al medio 2022 in te voeren.

Nachttreinen Haarlem – Amsterdam Centraal

Sinds 2017 rijdt NS in opdracht van de gemeente Haarlem tussen Haarlem en Amsterdam Centraal nachttreinen in het weekend. Sinds dienstregeling 2020 zijn twee extra ritten toegevoegd. Het gebruik van de nachttrein was tot de coronapandemie boven verwachting. De nachttrein heeft tijdens de coronapandemie grotendeels niet gereden vanwege de nachtsluiting van de horeca. Het

huidige contract loopt af na dienstregeling 2022 en de gemeente heeft de intentie uitgesproken om de nachttrein te verlengen tot en met dienstregeling 2024 (met dezelfde dienstregeling).

Optimalisatie spitstoevoegers in vakantieperiode

Op dit moment rijdt NS het hele jaar een volledige dienstregeling. Echter, in de kerstvakantie en hoogzomer (als alle regio's in Nederland schoolvakantie hebben) neemt het aantal reizigers met meer dan dertig procent af. NS heeft daarom onderzoek gedaan of het mogelijk is om spitstoevoegers in die periode niet meer te rijden. Hierbij heeft NS gekeken naar reizigersaantallen, zitplaatskans, de logistieke optimalisatie en effecten op netwerkkwaliteit, daarbij ook het eerdere advies van de consumentenorganisaties in het Locov hierover overwegende (voetnoot: Kenmerk Locov 2019-238980, 8 november 2019).

Uitkomst is dat NS voornemens is een deel van de spitstoevoegers niet te rijden tijdens de hoogzomer (vier weken) en in de kerstvakantie, gezien de reizigersvraag fors lager is, in de omliggende treinen meer dan genoeg zitplaatsen beschikbaar zijn en de extra reistijd minimaal is. De busdienstregeling schaalt vaak de hele zomerperiode af (zes of zeven weken), NS kiest ervoor om aan de veilige kant te zitten met vier weken in de hoogzomer. De betreffende spitstoevoegers zijn de Sprinter Driebergen-Zeist – Veenendaal Centrum (serie 7400), de spits-Intercity Enkhuizen – Amsterdam (serie 4500), de Sprinter Oss – 's Hertogenbosch (serie 4400), de Sprinter Gouda Goverwelle – Rotterdam (serie 7700), de Sprinter Houten Castellum – Utrecht (serie 8900) en Intercity Alkmaar – Den Helder (serie 800).

NS heeft – mede met oog op eerdere advisering van consumentenorganisaties – besloten om enkele andere spitstoevoegers wel te rijden, omdat deze een significante reistijdwinst opleveren voor reizigers. Zo is NS voornemens de Intercity Alkmaar – Haarlem, de Sprinter Harderwijk – Amersfoort, de Sprinter Groningen – Assen en de Sprinter Utrecht – Woerden – Leiden te handhaven in de spits.

Vooruitlopend op Dienstregeling 2023 is NS voornemens om in de zomervakantie van 2022 het niet rijden van bovenstaande spitstoevoegers al door te voeren.

Aanpassing Sprinter Apeldoorn – Almelo

NS is voornemens om de Sprinter Apeldoorn – Almelo (serie 7000) te optimaliseren in de avonduren op werkdagen en in het weekend de hele dag, zodat een beter product voor de reiziger ontstaat en het materieel efficiënter ingezet kan worden. Deze optimalisatie kan doorgevoerd worden na oplevering van nieuwe infrastructuur in Almelo. NS is op moment van de adviesaanvraag nog in overleg met de provincie Gelderland en de provincie Overijssel over de precieze aanpassing. Hierdoor maakt NS een voorbehoud: het kan zijn dat de uitkomst van deze gesprekken nog aanleiding geven tot een wijziging ten opzichte van de voornemens in deze alinea.

NS is voornemens om in de avonduren op werkdagen en in het weekend (in het geval van uurdiensten) de Sprinter van Almelo náár Apeldoorn in het andere halve uur te rijden.

Effect hiervan is dat de uurdienst van Deventer naar Apeldoorn een half uur later start. Ook wil NS de laatste Sprinter van Deventer naar Apeldoorn een half uur later rijden. De laatste reismogelijkheden vanuit Almelo, Zwolle en Deventer naar Apeldoorn worden hiermee (bijna) een half uur later geboden. De laatste reismogelijkheid voor reizigers vanuit Twello en Apeldoorn Osseveld naar Amersfoort wordt echter een half uur eerder geboden.

Op zondag wordt de eerste reismogelijkheid vanuit Almelo naar Apeldoorn een half uur eerder, de eerste reismogelijkheid op zaterdag blijft gelijk. NS is voornemens om de laatste reismogelijkheid van Almelo naar Deventer niet te vervroegen. Op maandag tot en met donderdag is NS voornemens om de laatste Sprinter van Almelo richting Deventer circa tien minuten later te rijden (vertrek rond 00:05 uur), zodat er een nieuwe aansluiting wordt geboden vanuit de Sprinter uit Enschede. Op vrijdag en zaterdag is NS voornemens om de laatste Sprinter rond 00:35 uur te rijden, zodat er eveneens een nieuwe aansluiting wordt geboden vanuit de laatste Sprinter uit Enschede en op zondag is NS voornemens een extra rit toe te voegen met vertrek Almelo rond 00:05 uur zodat ook dan een nieuwe aansluiting wordt geboden vanuit de laatste Sprinter uit Enschede.

Internationale treindiensten

ICE

De ICE's tussen Amsterdam, Frankfurt en Bazel zullen weer allemaal halteren in Köln Hbf in plaats van in Köln Messe/Deutz. Ook in Dienstregeling 2023 zal de ICE vaak worden omgeleid via Venlo als gevolg van werkzaamheden aan het derde spoor tussen Emmerich en Oberhausen.

Thalys

Als gevolg van de coronacrisis en de grote onzekerheid over reizigersaantallen is het momenteel onduidelijk hoe de dienstregeling van Thalys eruit zal zien. NS is hierover in overleg met partners. Naar verwachting zal in de loop van 2022 hierover meer duidelijkheid ontstaan.

Van capaciteitsaanvraag tot dienstregeling

Risico's door conflicterende capaciteitsaanvragen

Het realiseren van de voorgenomen dienstregeling en in deze adviesaanvraag beschreven effecten is onder voorbehoud van de definitieve capaciteitsverdeling door ProRail in augustus 2022. Pas na de toewijzing van de capaciteit is zeker welke treinen gereden kunnen worden. Het kan zijn dat de capaciteitsverdeling van ProRail effecten heeft op de door NS gewenste dienstregeling.

Naar verwachting zullen enkele knelpunten die voortkomen uit (de capaciteitsverdeling van) Dienstregeling 2022 ook in Dienstregeling 2023 gecontinueerd worden.

Corona

De huidige coronacrisis heeft uiteraard nog steeds grote impact op onze samenleving en ook op de dienstverlening van NS. Op dit moment is het nog onzeker wat de (structurele) effecten van corona voor de komende periode zullen zijn en daarmee ook voor de specificaties van NS voor Dienstregeling 2023. NS is in gesprek met het Rijk over de situatie na het aflopen van de huidige beschikbaarheidsvergoeding. Deze adviesaanvraag is daarom nadrukkelijk onder voorbehoud van wijzigingen die als gevolg van de coronacrisis worden doorgevoerd. NS zal informeren als ontwikkelingen rond het coronavirus invloed hebben op de voorgenomen Dienstregeling 2023.

Onderhoudsrooster 2023

Het onderhoudsrooster is de verzamelnaam voor de in de reguliere dienstregeling opgenomen sluiting van het spoor ten behoeve van onderhoud aan de infrastructuur door ProRail. Op vaste dagen in de week betekent dit op sommige trajecten dat enkele late treinen niet kunnen rijden, maar worden vervangen door bussen. Dit is opgenomen in de jaardienstregeling en terug te vinden in de reisplanner. De contouren van het onderhoudsrooster voor de Dienstregeling 2023 lijken op die van de Dienstregeling 2022.

Werkzaamheden

Naast de werkzaamheden tijdens het onderhoudsrooster wordt er met name in het weekend op diverse trajecten gewerkt aan verbetering en uitbreiding van het spoor. Werkzaamheden waarbij treinen niet kunnen rijden leiden altijd tot hinder. NS spant zich tot het uiterste in om het ongemak voor reizigers zoveel mogelijk te beperken, onder andere door bussen in te zetten en extra personeel.

Ten slotte

Ik vraag u uiterlijk 9 maart 2022 te reageren met een advies. Dit is van belang om tijdig een afgewogen capaciteitsaanvraag te kunnen doen bij ProRail. U wordt geïnformeerd hoe uw advies is verwerkt.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zie uw advies graag tegemoet. Uiteraard zijn wij bereid eventuele vragen te beantwoorden of een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
Jacco van der Tak
Directeur Communicatie & Corporate Affairs
Laan van Puntenburg 100, Postbus 2025, 3500 HA Utrecht.